

Eva Millet: “Sobreestimar i hiperprotegir els fills els treu autonomia”

La periodista Eva Millet (Barcelona, 1968) fa 15 anys que es dedica a temes d'educació, publica al setmanari de 'La Vanguardia' i té un blog sobre el tema, educa2.info. Hi analitza, sobretot, el fenomen de la hiperpaternitat, al qual ha dedicat dos llibres, 'Hiperpaternidad' (2016) i 'Hiperniños: ¿hijos perfectos o hipohijos' (2018, ambdós a Plataforma Editorial). Davant de modes i tendències en l'àmbit de la criança, pur màrqueting segons Millet, la periodista afirma que no es pot professionalitzar quelcom de natural com és l'educació dels fills.

Text: Elisenda Ariza | Fotos: Jordi Borràs

Quan parles d'hiperpaternitat, n'enumeres un ventall ampli de tipologies. Quins serien els trets característics de totes aquestes tipologies?

La 'hiperpaternitat' és un fenomen que té moltes derivades, però té alguns elements clau. Per començar, una atenció excessiva als fills. No vull dir que no se n'hagi de fer cas, però hem passat d'un culte als avantpassats a un culte als descendents, i aquest model posa els fills en un altar! Un altre tret de la 'hiperpaternitat' té a veure amb la resolució sistemàtica de coses que el nen hauria de fer per ell mateix: se'ns està fent creure que per ser bons pares li ho hem de solucionar tot al nen i, fins i tot, avançar-nos als contratemps que pugui tenir. La 'hiperpaternitat' també té a veure amb la justificació: sembla que el nen mai s'equivoca. Finalment, la sobreprotecció, el 'mantra' que el nen no s'ha de traumatitzar. Després hi ha més coses, l'exposició dels fills, la cerca de l'escola perfecta... Són derivades, però aquests quatre punts són els més importants.

Quin context propicia l'aparició d'aquests 'hiperpares' i 'hipermares'?

Hi ha diversos factors: d'una banda, el postcapitalisme en què estem immersos. Les famílies cada cop són més dèbils en el sentit que ens carreguen de responsabilitats perquè l'Estat del benestar està desapareixent i tu ets completament responsable de la criança dels teus fills i, a més, la competitivitat pròpia del capitalisme s'ha traslladat a la criança. D'altra banda, també tenim els fills més tard, en tenim menys, 1,3 per parella, i són un objecte més apreciat que mai: el fill és un signe d'estatus: el que fa el teu fill és un reflex de tu. És aquesta idea del fill com un producte a modelar.

“Si als teus fills els ho fas tot per sistema, els estàs incapacitant”

En un [reportatge](#) sobre la 'hiperpaternitat' a l'Ara, la sociòloga Marina Subirats deia que abans els fills es tenien i ara no; ara es planifica la seva arribada.

Sí, tot això és un model americà que pràcticament abans que neixi la criatura ja tenen pensat a

quina universitat anirà. Aquest tarannà s'ha traslladat aquí; això que feien abans algunes classes benestants, "el nen serà metge", aquest pla de vida per al fill, s'ha democratitzat i, al final, el nen serà el que ell vulgui ser.

En el teu segon llibre, '[Hiper Niños: ¿hijos perfectos o hipohijos?](#)', també dius que educar suposa un esforç. Pot ser que ara no estiguem tan disposats a fer-lo?

Bé és que som més grans, treballem molt i tenim menys energia. A això s'hi suma una onada de 'bonisme' en el món educatiu: sobretot no traumatitzem el nen, no li diguem que no, i ja no diguem si parles de càstigs... És la idea de la hiperprotecció en la qual el fill es converteix en un ésser intocable.

I aquesta hiperprotecció ens porta, dius en el llibre, a uns 'hipofills'. Com són aquests nens?

Aquest nom d'"hipofills" me'l va donar un psiquiatre —que és boníssim però que no vol que el citi perquè és molt tímid— que em deia que amb tota aquesta hiperprotecció i sobreestimulació li estàs traient al fill el procés d'adquisició d'autonomia. No els deixes anar, no els deixes equivocar-se, no els deixes caure i tornar-se a aixecar; són 'hipofills'. Per això em sembla un terme molt adequat. Perquè, és clar, si tu els ho fas tot per sistema, els estàs incapacitant.

I amb aquestes generacions d'"hipofills", quin futur ens espera?

Al final, en la vida, aprens; quan no te'n queda una altra, aprens. De totes maneres, sociològicament ja començo a veure unes coses... En el meu segon llibre parlava de l'ansietat extrema com una cosa que afecta els estudiants de secundària nord-americans. Doncs bé, fa poc va sortir l'[informe del Plan Nacional contra Drogas](#), que detecta que, a l'Estat espanyol, la primera droga d'ús entre els adolescents de 12 a 16 anys són els ansiolítics. L'any passat, 1 de cada 6 adolescents en va prendre per fer front a una contrarietat com ara un examen, una ruptura sentimental... Això és molt revelador perquè també ens fa preguntar: qui els els dona, els ansiolítics? L'ansietat, que pot ser normal, que s'ha d'aprendre a gestionar, és una emoció i s'està tractant com quelcom que ni s'ha d'experimentar.

"A la teva filla de dos anys no li pots dir què vol per sopar; ets tu qui ho ha de decidir"

Educar no és fàcil, però.

No, però és que s'està posant molt èmfasi en una cosa que és molt normal: tota la vida ens han educat, els nostres pares, els nostres avis. Hi ha coses que es feien bé i d'altres que es feien malament, però no es pot professionalitzar una cosa que és natural. Ara s'han de seguir unes normes, unes pautes i, si no ho fas així, és irreversible, i això fa que, sobretot les mares, se sentin molt culpables pel que no han fet pels seus fills. Es parla de la síndrome "[burnout parental](#)", dels pares cremats que diuen "ja no puc més". Hi ha massa pressió.

Hi ha una exigència per ser el pare o mare perfectes? I potser també un excés d'informació?

Exacte. Ser pares perfectes és impossible perquè ja sabem que la perfecció no existeix en l'ésser humà. Els fills no volen pares perfectes, sinó que siguin raonablement bons, que els estimin i els posin límits. Aquesta idea del pare perfecte, la família perfecta, fa molt de mal. El cos perfecte, mira, encara te'l pots modelar, però un fill no; no és un producte. Encara que es tracten com si fossin un

producte en el qual s'ha d'invertir temps, diners i esforços professionals. S'inverteix una barbaritat, és una criança monstruosament intensiva i després el nen té també una pressió que no li pertoca.

Justament en el llibre parles de la responsabilitat que es trasllada als nens: són ells els que ho decideixen tot, què volen menjar, quina roba posar-se...

Això és una cosa que com a mare ja detectava, i em semblava increïble escoltar altres mares o pares preguntar als seus fills: "Que vols berenar? Que vols anar-te'n a dormir?". Perquè li ho pregunten? Tu a la teva filla de dos anys no li pots dir què vol per sopar; ets tu qui ho ha de decidir. Recordo un dia a la piscina, en ple hivern, amb el fred que feia a fora, un nen amb els cabells mullats i la mare li pregunta: "Vols eixugar els cabells?". És aquesta idea de no imposar res als fills, la idea de la família democràtica, i no és així: hi ha una jerarquia; ho sento.

"En els nous corrents pedagògics hi ha part de màrqueting, de mira a quina escola tan especial va el meu fill"

I això s'està traslladant a l'escola?

Sí, totalment. L'altre dia en una escola m'explicaven que a vegades, com a càstig, treuen el mòbil. Doncs es veu que es presenten els pares a exigir al professor que els el tornin. Fins i tot em parlaven del cas d'un pare que va dir: "Sóc advocat. Quant temps tinc per presentar al·legacions contra el càstig?". Escolta: si a l'escola l'han castigat, a menys que sigui una cosa tremendament injusta, doncs els mestres saben el que fan. Però són molt qüestionats; crec que ho estan passant malament.

De fet, en el teu segon llibre dediques un capítol als docents. Tu que hi parles sovint, què et diuen?

Doncs em diuen: "Ostres, sabíem que estava passant quelcom amb les famílies i el llibre ens ajuda a posar nom a les coses...". Aquest qüestionament continu crea angoixa i inseguretat. Abans es podia fer una crítica al professor, a casa, al pati, però ara, amb les xarxes socials, amb els grups de WhatsApp, qualsevol cosa que passa es magnifica. L'escola està sent molt qüestionada, i sap greu perquè hem de deixar els nens: és el seu espai; no hi hem d'intervenir en tot.

En aquest capítol s'intueix una certa crítica cap als nous corrents pedagògics, perquè van en la línia de fer-ho tot fàcil als nens.

És que la vida no ho és! Fer-ho tot fàcil, que es diverteixi aprenent... és una mica naïf, no? Trobo que en aquests corrents hi ha una part de màrqueting, de mira a quina escola tan especial va el meu fill, perquè les escoles ara han de ser especials perquè els nens ho són molt. És una mica contradictori perquè, d'una banda, volen que facin de tot; però, de l'altra, que no pateixin, ni es frustrin ni moguin un dit de més per fer aquest tot.

Al mateix temps, es parla de conceptes que abans no s'escoltaven gaire, com el de la intel·ligència emocional. Això de saber gestionar les emocions és molt important.

És clar que és important conèixer les nostres emocions perquè així tindrem més autoestima, però hi ha una confusió brutal entre una bona autoestima i el narcisisme. Hi ha molts pares que creuen que, perquè el seu fill tingui una bona autoestima, li hem de dir que sí, que és meravellós i que sempre té la raó. I, com diu la pedagoga Eva Bach —que va ser una de les primeres expertes a parlar d'intel·ligència emocional—, l'autoestima sense empatia és narcisisme, ras i curt.

També hem de desfer la confusió que només hi ha emocions de felicitat i de "que bé queestic". Hi ha

emocions que són dolentes, i cal aprendre a gestionar-les.

“Com que als fills els hem donat i consentit tot, s’han convertit en Lluís XIV, el ‘nen altar’”

Ara que parles de ser feliç, de fet sovint sembla que l’objectiu, com a pares, és fer nens feliços, però què vol dir la felicitat?

Per a mi, la felicitat és un concepte molt d’El Corte Inglés’. Jo crec que és millor el benestar que la felicitat perquè cal aprendre a acceptar que la vida és el que és i no sempre el que un vol. A més, no pots estar feliç tot el dia!

A la presentació del [teu blog](#) dius “per a mi, l’educació dels meus fills és ensenyar-los a anar per la vida com a persones decents i autònomes, conscients que en el món no estem sols”. Davant del “vull que el meu fill sigui feliç”, ens oblidem d’educar els nostres fills com a éssers que conviuen amb els altres?

Sí, i cada cop és pitjor. Com que hem tractat els fills com si fossin especials i únics, destinats a fer grans coses, els hem donat tot i els ho hem consentit tot i s’han convertit en Lluís XIV, el ‘nen altar’ que dic jo. Això ja s’està notant a la societat: tu veus que els polítics no poden pactar res? No es pot pactar; tot està molt polaritzat; l’empatia de la qual parlava abans, ningú la treballa i, si no la treballem, no tirarem endavant.

Parlàvem abans de l’excés d’informació sobre com educar els fills, però sabem què és un nen? Quines necessitats té un infant?

Jo penso que el que necessiten els nens és afecte, límits i temps per jugar perquè aquest model imperant d’educació es carrega el temps per jugar dels nens, i el joc és la seva forma de vida. S’ha complicat molt una cosa: abans ens educaven sense tantes pors. I és cert que ara els pares tenen moltes pors. La Cristina Gutiérrez Lestón, pedagoga, sempre els diu: “Qui vols que eduqui els teus fills? Les teves pors o tu?”. Però també s’ha complicat perquè hi ha una oferta brutal al mercat per fer del teu fill el que tu vulguis fer; és increïble. Quan jo era petita, hi havia 3 extraescolars; ara hi ha 3.000 opcions. No sé què va venir abans, si l’oferta o la demanda, però hi ha tanta oferta que la gent es mareja una mica. I finalment hi ha aquesta idea que “todo lo pasado fue peor”, com si haguéssim de rebutjar completament la manera com ens van educar els nostres pares. Ara sembla que s’educa a cop de Google... i ho veig perquè moltes àvies em comenten: “És que no em fan ni cas!”. O sigui, la saviesa acumulada de generacions anteriors no compta. Ara la família és quelcom de molt blindat.

“Al nen se li dóna tota la responsabilitat de la seva criança, i crec que se’l deixa en un mar de dubtes”

Abans intervenien més persones de la família en l’educació dels fills, sobretot dones, àvies, tietes... Hi ha un llibre de la sociòloga Carolina del Olmo que es diu ‘[¿Dónde está mi tribu?](#)’ (Clave Intelectual, 2013), en què lamenta que la criança es limita als progenitors.

Ara és una família nuclear, blindada, la família ‘búnquer’. Abans fins i tot un desconegut et podia cridar l’atenció, ara ja no. Però jo crec que s’han de continuar dient les coses: si tu veus un nen arrencant plantes al parc, doncs sí que li hauries de dir: “Això no es fa”. S’han de continuar dient les

coses i fer entendre que estem en societat.

Al teu llibre, i també al teu blog, dediques molt d'espai a l'anomenada 'criança natural' o 'criança amb afecció' que ara està tan en voga. Tu dius que amb els teus fills vas fer el mètode Estivill; ets una valenta perquè et deuen haver dit de tot, ara que està tan demonitzat!

Quan jo vaig tenir els meus fills, el 2002 i el 2005, el mètode Estivill no estava demonitzat i jo tenia claríssim que dormir era importantíssim per a la salut dels meus fills. Una bona higiene de son és fonamental perquè els nens descansen, es fan moltes connexions neuronals durant el son i, cognitivament, està demostrat que, quan dorms, s'assenten els coneixements. El son és fonamental, i els meus fills no estan traumatitzats. El que em sorprèn és que, si tu ara dius que has aplicat el mètode Estivill, t'acusen de mala mare. Ara hi ha aquest corrent imperant anomenat criança amb afecció, respectuosa, natural... i les bases són completament oposades: el nen ho ha de decidir tot, la mare ha d'estar al seu servei, és completament pedocentrista i al nen se li dóna tota la responsabilitat de la seva criança. A mi em sembla que al nen se'l deixa en un mar de dubtes i de decisions. Al nen, qui l'ha d'educar són els pares.

En aquest corrent la criança recau en la mare bàsicament i per això, pel rol que adquireix la dona, ha estat criticada per una part del feminisme. Què en penses?

La filòsofa Élisabeth Badinter en el seu llibre '[La mujer y la madre](#)' (La Esfera de los Libros, 2017) es mostra indignada i assegura que aquesta concepció és un retrocés. I és veritat: et carrega a tu el pes de la criança; el fill és la teva obra mestra i l'has d'educar segons uns dictats. Alletament 'sine die', dormir amb ell i portar-lo a sobre i, si no ho fas així, els estaràs creant un trauma. Jo explico al llibre que és un altre tipus d'"hiperpaternitat", en aquest cas d'"hipermaternitat", perquè el fill es veu com un producte que, si li dones aquests 'inputs' —normalment dictats per homes si t'hi fixes—, sortirà millor que els altres, o més especial, més segur, més confiat. L'alletament és fantàstic: jo també ho vaig fer amb els meus fills; però, si no vols o no pots, no ets pitjor mare. I, pel fet de dir "jo crio amb afecció", estàs cosificant, gairebé monetitzant, una cosa que és natural, que és el vincle afectiu d'una mare amb el seu fill i a la inversa. Em sembla pervers; aquesta és la meva crítica.

Però també hi ha dones que opten per aquesta criança com una manera d'enfrontar-se al sistema, pel fet que la baixa de maternitat és molt curta.

Sí, hi ha una mare que entrevisto al llibre i m'ho diu: "Així desafio el sistema". Però també hi ha altres maneres de desafiar el sistema.

"Cada cop es retallen més drets socials, i les víctimes són els nens, que són els més vulnerables"

En un futur es parlarà igual de malament d'aquesta criança intensiva com ara es parla del mètode Estivill?

Jo crec que ja comença a haver-hi una petita reacció, que es veu que els nens necessiten uns límits, que els pares necessiten un espai i que aquesta criança tan intensiva no beneficia ningú, ni els pares ni els fills. Perquè realment és molt intensiva i posa molta pressió a les mares. De nou, la problematitzada és la dona, que és la que s'ha de quedar a casa, ha d'alletar a demanda, ha de portar el nen a sobre encara que el nen pesi X quilos... On és el paper de l'home? Havíem aconseguit que l'home s'impliqués en la criança i ara resulta que no, i això és un retrocés.

A l'educació, tenint en compte que és cabdal per al futur d'una societat, se li dóna la importància que té o se la relega a un àmbit domèstic?

Cada vegada se'ns està fent més responsables de l'educació a la família, però després els polítics s'omplen molt la boca parlant d'educació i no són capaços d'arribar a un pacte sòlid sobre la matèria. A sobre, cada cop es retalla més en l'ensenyament públic mentre es manté la subvenció de la concertada; hi ha molta hipocresia. L'educació hauria de ser universal, gratuïta i de qualitat perquè és una inversió. Saps el que em xoca més de totes les xerrades que estic fent? Que cada cop veig més clara una polarització en el món de la criança i de l'educació: d'una banda, nens hiperprotegits, molt consentits i, de l'altra, nens desemparats. S'està perdent el punt entremig.

Desemparats per qui?

Doncs pels pares en alguns casos, pel sistema en molts d'altres: cada cop es retallen més drets socials i les víctimes són els nens, que són els més vulnerables.